

Historien om Strandingsmuseet

Af Gert Normann, talsmand for Strandingsmuseets Venner

Strandingsmuseet bygger primært på fundene fra de to britiske orlogsskibe, HMS "St. George" og HMS "Defence", som forliste ved Thorsminde juleaften 1811, hvorved næsten 1400 personer omkom. Også historien om andre strandinger og forlis i Nordsøen fortælleres på museet. Museet er det eneste i Danmark, som også fortæller om søkrigen under den første verdenskrig, herunder verdenshistoriens største søslag, "Jyllandsslaget", som stod vest for Thorsminde den 31. maj 1916. Strandingsmuseet er en anerkendt international seværdighed.

Fra de første udgravninger i 80'erne og indtil nu har tilblivelsen og udviklingen af Strandingsmuseet først og fremmest været drevet af lokale borgere, foreninger og firmaer i Midt- og Vestjylland. Bidragene har været mange og spænder fra personer og firmaer, som har ydet økonomisk støtte, over dykkerklubber, som har lagt hundredvis af timer på bunden af Nordsøen, til ildsjæle, som i årevis har drevet konkrete projekter og foreningsarbejde. Det etablerede museums-systems interesse i Strandingsmuseet har derimod været begrænset, og at museet står i dag, er i højere grad på trods af - end på grund af den etablerede museumsverden.

Et museum vokser op af klitterne

Efter at lokale dykkerklubber i samarbejde med Nationalmuseet havde udført de første udgravninger ved St. George i 1984, var der ønske om at få genstandene fra mange museer.

Blandt andet Nationalmuseet, Langelands Museum, Ringkøbing Museum og flere engelske museer ønskede dele af genstandene. Undertegnede og mange vestjyder var meget imod, at de genstande, som vi havde bjerget op for lokale midler og vor billige arbejdskraft, skulle spredes på flere museer.

Udgravningerne blev startet, udført og finansieret lokalt

Vi havde selv været bagmænd for indsamlingen til udgravningerne i 1984, hvor rigtig mange mennesker i Vestjylland havde givet et beløb. De indsamlede midler til udgravningen løb op i over en halv million kroner, hvilket var mange penge på det tidspunkt. Allerede flere år før udgravningerne arbejdede vi for at få et minimuseum i Thorsminde om de engelske orlogsskibes forlis.

Den store lokale interesse og presset fra os resulterede i, at Ringkøbing Museum begyndte at lave planer om at etablere et strandingsmuseum i Thorsminde. Museet blev en realitet i 1992, efter at finansieringen var doneret af Ulfborg-Vemb Kommune, Ringkøbing Amt og EU.

De første år med Strandingsmuseet

Allerede det første år havde Strandingsmuseet et besøgstal på over 67.000 gæster. Det fik ledelsen på Ringkøbing Museum til at kalde Strandingsmuseet for deres guldæg.

Strandingsmuseet gav store overskud de første år

På grund af det store besøgstal i de første år gav Strandingsmuseet et meget stort overskud, som for størstedelens vedkommende blev overført til Ringkøbing Museums kasse. I samme periode glemte man blot at lave aktiviteter og markedsføring på Strandingsmuseet, hvilket resulterede i, at besøgstallet langsomt dalede til omkring 35.000 gæster om året

Nye udgravninger

Vi lavede nye udgravninger i 1996 og 1997 finansieret på baggrund af en indsamling, som vi lavede med mit firma som hovedsponsor, og som gav stor tv-dækning, og det resulterede i, at besøgstallet steg igen. På foranledning af Ulfborg-Vemb kommune, Strandingsmuseets Venner og undertegnede lykkedes det at skaffe midler fra Indenrigsministeriet til en forundersøgelse for en udvidelse af museet med et marinarkæologisk center. Ud fra denne forundersøgelse lykkedes det at få bevilget midler til såvel udbygningen som til ansættelsen af en marinarkæolog og en forvalter på museet, hvilket skulle være starten på det marinarkæologiske center med det marinarkæologiske ansvar for store dele af Nordsøen. Alt igen finansieret af Ulfborg-Vemb Kommune, Ringkøbing Amt og midler fra EU.

I 2001 stod anden etape af museet færdigt, og det blev åbnet for publikum. Både i den første del af museet og i den nye store tilbygning var alle udstillinger udført i en meget høj kvalitet og stil, hvilket især skyldtes lederen af Ringkøbing Museum, Jens Aarup Jensen.

Overskuddet fra Strandingsmuseet blev overført til Ringkøbing Museum

Desværre fortsatte man på Ringkøbing Museum med at overføre midlerne fra Strandingsmuseet til Ringkøbing Museums egen kasse.

Dette resulterede i, at der fortsat ikke var råd til aktiviteter eller megen markedsføring for Strandingsmuseet, hvad der igen resulterede i endnu færre gæster. Efter en tid måtte man på grund af besparelser afskedige Strandingsmuseets forvalter, men stadig overførte man i gennemsnit ca. 0,5 mio. kr. til Ringkøbing Museum hvert år.

Fra Strandingsmuseets Venners side gjorde vi Ringkøbing Museums bestyrelse opmærksom på problemet for Strandingsmuseet, men accepterede tingenes tilstand, da det stod klart for enhver, at Ringkøbing Museum ikke kunne eksistere uden tilskuddet fra Strandingsmuseet. Ringkøbing Museum var på dette tidspunkt, det museum i Danmark som fik mindst kommunalt tilskud, hvilket der i kommunalbestyrelsen ikke var udsigt til at ændre.

Fusion med Holstebro Museum

Strandingsmuseet lægges som følge af kommunalreformen under Holstebro Museum

Ved kommunalreformen skulle Strandingsmuseet lægges ind under Holstebro Museum. Her var vi overbevist om, at Strandingsmuseet ville få lov til at beholde de penge, som museet selv genererede. Derved kunne museet få råd til mere markedsføring og flere aktiviteter, ligesom de selv kunne tjene penge til udvikling og forbedringer.

Her kom Strandingsmuseets Venner i modvind med Ringkøbing Museums formand, som havde et flertal i bestyrelsen.

Strandingsmuseet blev "tvunget" til at købe sine egne genstande af Ringkøbing Museum

Formanden truede med, at Strandingsmuseet under Holstebro Kommune kunne få et helt tomt museum, idet alle genstande og marinarkæologien ville blive ført ned til Ringkøbing Museum, da det var Ringkøbing Museum, der stod som ejer. Det skal tilføjes, at både formanden og ledelsen oprindeligt ikke ville have haft det marinarkæologiske ansvar i Nordsøen, som først kom i stand efter argumentation og stærkt pres fra medlemmerne af venneforeningens bestyrelse.

Vi deltog i flere møder om det samme, også med Skjern-Egvad Museum, hvor vi holdt på, at Strandingsmuseet med alle genstande skulle være hjemmehørende i Thorsminde og i den kommune, som ville blive den fremtidige tilskudsyder.

Da det blev klart, at Strandingsmuseet skulle høre under den nye Holstebro Kommune og dermed Holstebro Museum, ville formanden for Ringkøbing Museum sælge genstandene på Strandingsmuseet så dyrt som muligt til Holstebro Museum og Holstebro Kommune.

Fra Strandingsmuseets Venner var vi meget uenige i at "sælge" Strandingsmuseet, hvorfor vi bad om at være med ved disse forhandlinger. Men flertallet i Ringkøbing Museums bestyrelse nedstemte det, så Venneforeningen blev sat helt uden for indflydelse i disse forhandlinger.

Ringkøbing Museums formand kunne derfor egenhændigt og dygtigt til stor ulempe for Strandingsmuseet, men til stor fordel for Ringkøbing Museum styre forhandlingerne med Holstebro Museum. Formanden fik derved forhandlet på plads, at Ringkøbing Museum som compensation skulle have det statstilskud, som Strandingsmuseet normalt ville være berettiget til i de følgende fire år.

På den måde mistede Strandingsmuseet 1,12 mio. kr., som skulle betales til Ringkøbing Museum over fire år, hvilket beløb sig til ca. 280.000 kr. pr. år, som blev taget fra Strandingsmuseets budget og bogført som "ikke fradragsberettigede lokaleudgifter"!

**kostede Strandings-
museet 1.12 mio. kr.**

Dertil krævede formanden for Ringkøbing Museum, at Holstebro Museum skulle betale for varelageret i museumsbutikken, som butikken ellers selv havde betalt og tjent hjem op til flere gange.

Det endte med, at Holstebro Museum skulle betale Ringkøbing Museum 100.000 kr. for varelageret, penge som også blot blev taget fra Strandingsmuseets budget.

Tiden under Holstebro Museum

I de fire år, hvor Strandingsmuseet har været under Holstebro Museum, er næsten al udvikling gået helt i stå, og meget er ikke blevet vedligeholdt på Strandingsmuseet.

**Holstebro Museum
tilsidesætter Stran-
dingsmuseet**

Flere forslag fra Strandingsmuseets Venners bestyrelsesrepræsentanter til Strandingsmuseets udvikling er blevet ignoreret eller nedstemt i Holstebro Museums bestyrelse, og museet har generelt været i forfald og uden væsentlige aktiviteter i hele perioden.

Strandingsmuseets Venner havde allerede under Ringkøbing Museum i samarbejde med et arkitektfirma udarbejdet planer for at opføre et tårn til det 12 meter høje ror fra St. George, en 400 m² ny udstilling om søkrigen under første Verdenskrig, samt et kombineret særudstillingslokale og foredragssal. Ved samme lejlighed kom vi med tilsagn fra en stor fond om 15 mio. kr. til projektet, som sammen med 5 mio. kr. fra Holstebro Kommune var afsat til et tårn til roret.

Udbygningen skulle være færdig til 2011, som er 200 året for de tragiske forlis ved Thorsminde.

Direktøren for Holstebro Museum gjorde allerede i 2007 Strandingsmuseets Venner opmærksom på, at der tidligst kunne blive tale om en udbygning af Strandingsmuseet i 2015.

Med vort klare tilsagn om 15 mio. kr. fra en stor fond var det enten manglende vilje eller stor udygtighed fra direktørens og ledelsens side på Holstebro Museum, at udbygningen ikke blev til noget i 2010.

**Strandingsmuseet
kan ikke udvikles
som en underafde-
ling**

I perioden under Holstebro Museum er det blevet fuldstændigt klart for Strandingsmuseets Venner, at Strandingsmuseet aldrig vil kunne udvikle sig under ledelsen af Holstebro Museum. Ligesom vi også er blevet klar over, at så længe Strandingsmuseet ligger under et andet museum, vil det primært altid være hovedmuseets interesse som varetages. Derfor begyndte vi i 2008 at arbejde for et selvstændigt Strandingsmuseum.

Et selvstændigt Strandingsmuseum

Et stort set enigt byråd (26 ud af 27 medlemmer) og et flertal i Holstebro Museums bestyrelse har efterfølgende ansøgt ministeren om, at Strandingsmuseet skal udskilles fra Holstebro Museum, og dermed gøres til et selvstændigt og statsanerkendt museum.

Bred folkelig og politisk opbakning til Selvstændighed

Der har været stor opbakning og opmærksomhed om sagen i Vestjylland, med en underskriftindsamling med godt 2000 underskrifter for Strandingsmuseets selvstændighed. Flere landspolitikere har bakket selvstændigheden op, og endelig er det ad politisk vej blevet til en del af finansloven for 2011.

Selvstændighed bør afgøres politisk

Kulturministeren har meddelt, at sagen nu skal løses af embedsværket i Kulturministeriet. Men jeg mener, at det både er et politisk og demokratisk problem, når sagen igen lander ved embedsværket.

De uofficielle meldinger, jeg har fået, tyder på, at sagen forplumres mere og mere, ligesom embedsmændene ikke mere har så travlt med at finde en løsning, efter at mit møde med Kulturministeren i slutningen af november er blevet aflyst.

Principiel modvilje mod selvstændighed fra embedsværket

Det er en hellig ko, vi rører ved inden for embedsværket, så selv om vi både har den vestjyske befolkning og pressen med os, er jeg ikke sikker på noget som helst. Dette også, selv om muligheden for selvstændighed er vedtaget i finansloven. Hvilken konstruktion eller løsning embedsværket kommer frem til i sidste ende vides ikke.

Nu er der bl. a. tale om, at Holstebro Museum i lighed med Ringkøbing Museum skal have kompensation for både ejerskabet af Strandingsmuseets genstande og marinarkæologien, hvilket embedsmændene i Kulturarvsstyrelsen tilsyneladende mener, er rimeligt.

Skal Strandingsmuseet nu for anden gang betale for de genstande, som er på museet. Og som mit firma og jeg har bjerget op, eller genstande, som Venneforeningen eller jeg har købt og betalt på forskellige auktioner?

Er Strandingsmuseet blevet en handelsvare?

Strandingsmuseet og vi er tilsyneladende blevet en handelsvare mellem personer, som ikke har bidraget med ret meget til Strandingsmuseet, og hvor ingen åbenbart tænker på selve Strandingsmuseets tarv.

GNA.